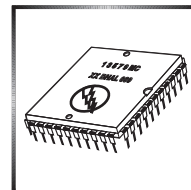

Kacifántos kerítés – I. rész

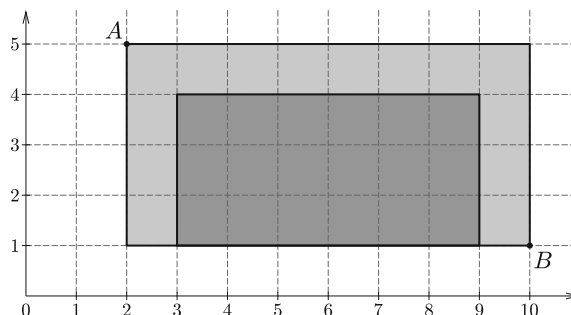
Ezen a néven jelent meg a CEOI (Közép-Európai Informatikai Diákolimpia) idei első feladata. A teljes szöveg elérhető a következő címen:

<http://ceoi2020.inf.elte.hu/contest/tasks/>.

1. feladat: Olvassuk el és értelmezzük a problémát, készítsünk néhány példát, rajzoljunk, majd próbáljuk meg egy-két mondatban összefoglalni, hogy pontosan mit kérdez a feladat.

A feladat téglalapok megszámlálását kéri. Kombinatorikai feladatok között láthattunk már hasonlót: számoljuk meg, hogy az $A(a_x, a_y)$ és $B(b_x, b_y)$ pontok mint szemközti csúcsok által meghatározott, a koordinátatengelyekkel párhuzamos oldalú téglalapban hány olyan téglalap van, amelynek csúcsai egész koordinátákkal rendelkeznek és oldalai szintén a koordinátatengelyekkel párhuzamosak.

2. feladat: Adjunk módszert a téglalapok megszámlálására egy $a \times b$ oldalú téglalap esetén.

Válasszunk a téglalap kerületén vagy belsejében tetszőlegesen két egész koordinátájú pontot. Ha a választott pontok egyenese nem párhuzamos egyik tengellyel sem, akkor meghatároznak egy téglalapot úgy, hogy ezt a két pontot tekintjük két szemközti csúcsnak. Így az első csúcs elhelyezésére $(a + 1) \cdot (b + 1)$ lehetőség adódik, míg a másodikra $a \cdot b$. Ezen a módon minden téglalapot négyszer számoltunk: kiválasztottuk a bal felső-jobb alsó csúcspárt kétszer, és a bal alsó-jobb felső csúcspárt is kétszer. Ezért a téglalapok száma

$$\frac{(a + 1) \cdot (b + 1) \cdot a \cdot b}{4}.$$

A kacifántos kerítés téglalapokból épül föl, de a megszámlolandó téglalapok átnyúlnak a kerítést alkotó téglalapokon, tehát a problémát még nem oldottuk

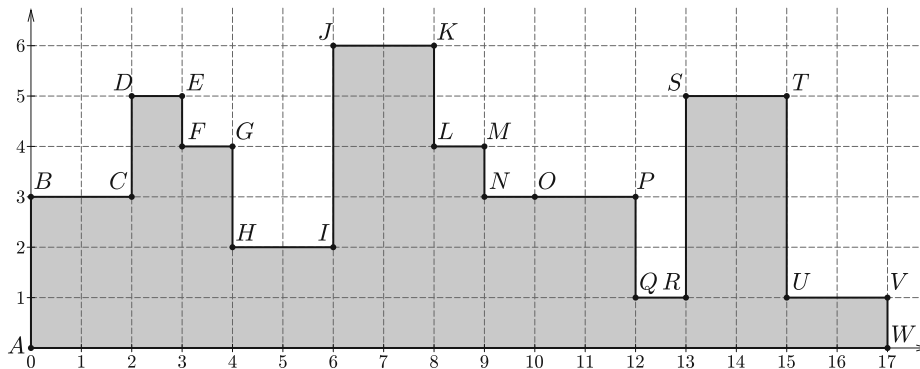
meg. A továbbiakban vizsgáljuk a következő bemenethez tartozó kerítést. Az első sorban a kerítéselemek N száma, a másodikban azok h_i magassága és a harmadik sorban az elemek w_i szélessége található ($1 \leq i \leq N$):

```

11
3 5 4 2 6 4 3 3 1 5 1
2 1 1 2 2 1 1 2 1 2 2

```

Helyezzük el a kerítés bal alsó sarkát a koordináta-rendszer középpontjába. Nézzük, hogyan lehetne a téglalapoknak csúcsokat választani a kerítésen. Látjuk, hogy például a $(3, 2)$ és $(11, 1)$ pontok, mint (bal, felső) és (jobb, alsó) csúcsok meghatároznak egy megszámlálható téglalapot, miközben az egyik csúcs a második (vagy harmadik), míg a másik csúcs a nyolcadik kerítéselemen található.

3. feladat: Találjunk ki egyszerű algoritmust, ami megszámlálja a keresett téglalapokat.

Ha a kerítés méretei a példához hasonlóan kis számok, akkor nem is olyan nehéz algoritmust készíteni. Tekintsük a kerítés egész koordinátájú csúcsai közül azokat, amelyek lehetnek egy téglalap bal felső csúcsai, és válasszunk mindegyikhez megfelelő jobb alsó csúcsokat. Például a $(3, 3)$ ponthoz jobb alsó csúcsként kiválaszhatjuk a $(4, 2)$, $(4, 1)$, $(4, 0)$ pontokat. De az $(1, 2)$ ponthoz már sokkal több jobb alsó csúcs választható, a legtávolabbi a $(12, 0)$. Az előbbi kombinatorikus gondolatmenethez hasonlóan megszámlálhatjuk minden bal felső csúcsához a lehetséges jobb alsó csúcsokat. Az $(1, 2)$ pont esetén a jobb alsó csúcsok x koordinátája 2-től 12-ig, míg y koordinátája 0-tól 1-ig terjedhet. Így a meghatározott téglalapok száma $11 \cdot 2 = 22$.

A feladat tehát megoldható úgy, hogy minden lehetséges bal felső (b, f) csúcs-hoz meghatározzuk a tőle legtávolabbi olyan jobb alsó (j, a) csúcsot, amivel olyan téglalapot alkot, melynek minden pontja a kerítésen van. A bal felső csúcs-hoz rajzolható összes téglalap benne van ebben az előbbi, legnagyobb téglalapban. Az fenti kombinatorikai gondolatmenethez hasonlóan ezek száma $(j - b + 1) \cdot (f - a + 1)$. A jobb alsó csúcs mindig a kerítés alján van, tehát $a = 0$, míg a jobb oldali utolsó

megfelelő pont x koordinátáját úgy kapjuk, hogy elindulunk az X tengely pozitív irányában a (b, f) pontból, és az első olyan kerítést alkotó téglalapról megállunk, amelynek magassága kisebb, mint f . Ha mind megfelelő, akkor a kerítés végéig megyünk.

Nézzük a megoldás algoritmusát. A bemenet beolvasásakor értéket adunk az N egész változónak, valamint a $h[0..N-1]$ és $w[0..N-1]$ egészeket tartalmazó N méretű tömbnek. Ezeket, valamint a továbbiakban használt tömböket 0-tól indexeljük. Ezt a műveletsort végzi el a `Beolvas()` eljárás, amit nem részletezünk.

Mivel a lehetséges bal felső csúcsoktól az X tengely pozitív irányában elindulva keresni fogunk, ezért tudnunk kell az egyes kerítést alkotó téglalapok abszolút helyzetét az X tengelyen. Ehhez hozzunk létre az $el[0..N]$ tömböt, amelynek k -edik eleme megadja a k -edik kerítésem bal oldalának x koordinátáját ($0 \leq k < N$), míg N -edik eleme az utolsó kerítésem jobb oldalának helyét, azaz a kerítés végét. Természetesen úgy is nézhetjük, hogy az $el[k+1]$ a k -edik kerítésem jobb vége, vagyis jobb oldalának x koordinátája. A tömb értékeinek számítását a következő eljárás végzi:

Eljárás `TeglalapokEleje(N,w[0..N-1],el[0..N])`

`el[0] := 0`

Ciklus `k := 0-tól N-1-ig`

`el[k+1] := el[k]+w[k]`

Ciklus vége

Eljárás `TeglalapokEleje vége`

A továbbiakban megszámláljuk mindegyik kerítésemnél azokat a téglalapokat, amelyek bal felső csúcsa a kerítésemen, de nem annak jobb szélső oldalán található. Utóbbiakat a következő kerítésemhez soroljuk. Mivel az utolsó kerítésem jobb oldalán nem lehetnek bal felső csúcsok, így minden lehetséges bal felső csúcsot pontosan egyszer számolunk. A számítást a k -edik kerítésemre a `KeritesElem()` függvény végzi. Felülről lefelé haladunk, mivel a bal felső csúcsok $h[k]$ -től 1-ig helyezkedhetnek el. Minden felső szinthez (y értékhez) megnézzük, hogy meddig lehet jobbra elmenni a `KeresJobb()` függvény segítségével, majd a kerítésem minden lehetséges bal értékétől kiszámoljuk a (bal, felső) koordinátákból kiinduló téglalapok számát.

Függvény `KeritesElem(N,h[0..N-1],w[0..N-1],k,el[0..N])` : Egész

`darab := 0`

Ciklus `felso := 1-től h[k]-ig`

`meddig := KeresJobb(N,h,k,felso)`

`jobb := el[meddig]`

Ciklus `bal := el[k]-től (el[k]+w[k]-1)-ig`

`darab := darab + (jobb-bal)*(felso-0)`

Ciklus vége

Ciklus vége

`KeritesElem := darab`

Függvény `KeritesElem vége`

A `KeresJobb()` függvény megadja, hogy a k -edik kerítésemel *felső* magasságú pontjából meddig lehet jobbra menni úgy, hogy a kerítésen maradjunk. Minden $m > k$ -edik kerítésemel megfelelő, amely nem alacsonyabb a *felső* magasságnál. Ha mindegyik megfelelő, akkor a kerítés jobb végénél állunk meg. A függvény visszaadja az első nem megfelelő kerítésemel indexét, illetve N -et, ha a kerítés végéig minden elem elég magas.

Függvény `KeresJobb(N,h[0..N-1],k,felső)` : Egész

$m := k+1$

Ciklus amíg $m < N$ és $h[m] \geqslant$ *felső*

$m := m+1$

Ciklus vége

`KeresJobb` := m

Függvény `KeresJobb` **vége**

A `KacifantosKerites` függvény adja a feladat megoldását: a beolvasás és az előkészítő műveletek után megszámlolja az egyes kerítésemelkből bal felső csúcsokkal készíthető téglalapokat, és visszaadja azok 1 000 000 007-tel vett osztási maradékát.

Függvény `KacifantosKerites()` : Egész

`Beolvasas(N,h,w)`

`TeglapokEleje(N,w,el)`

`darab` := 0

Ciklus $k := 0$ -tól $N-1$ -ig

`darab` := `darab` + `KeritesElem(N,h,w,k,el)`

Ciklus vége

`KacifantosKerates` := `darab` MOD 1000000007

Függvény `KacifantosKerites` **vége**

Feltételezzük, hogy az algoritmusból készített programban az esetlegesen nagy számértékek elférnek a használt egész típusban és a műveletek nem okoznak túlcsoordulást. A megoldás azonban a nagy számú és nagyságrendű bemenetekkel sajnos ettől függetlenül nem boldogul. A versenyen kevés pontot kapott volna, mivel a futásidő nagyobb $h[]$ és N értékek esetén meghaladja az időkeretet. Ez érthető, hiszen a `KeresJobb()` függvény $\sum_{i=0}^{N-1} h_i$ alkalommal hívódik meg, vagyis az $y = 0$ kivételével minden kerítésemel magasságnál, míg a benne szereplő ciklus átlagos lépésszáma a kerítésemel N számával arányos. Tehát hatékonyabb algoritmusra lesz szükségünk, amiben nem szerepel a `KeresJobb` függvényhez hasonló keresés.

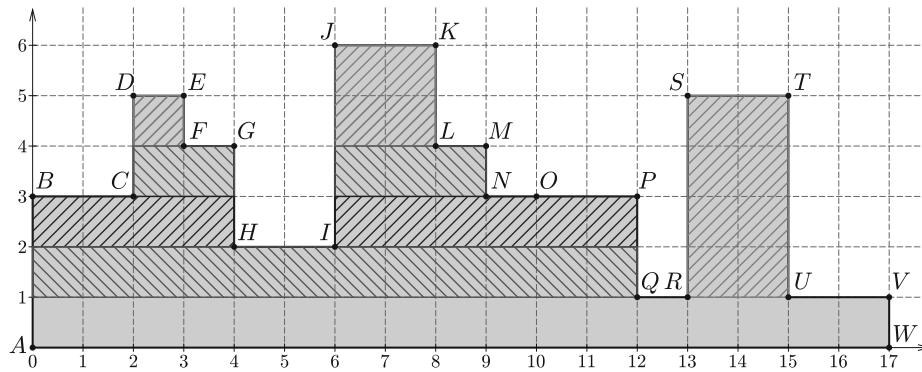
Az előző algoritmus kerítésemelken választott bal felső csúcsokat, és a jobb alsó csúcsokat tőle jobbra, a többi kerítésemel vizsgálgva kereste. Ne ragaszkodjunk feltétlenül a kerítés pontjainak ilyen csoportosításához.

4. feladat: Próbáljuk olyan téglalapokra bontani a kerítést, ahol magától adódik egy-egy bal felső csúcshoz a legtávolabbi jobb alsó csúcs.

Vegyük észre, hogy ha egy kerítésemel mindkét szomszédjánál magasabb, akkor azok a csúcsai, amelyek mindkét szomszéd magasságánál nagyobb y koordinátával rendelkeznek, csak olyan csúcsokkal alkothatnak a kerítésen téglalapot, amelyek

az adott kerítéselemen vannak. Például tekintsük a vizsgált bemenetnél a $(6, 4)$, $(8, 4)$, $(8, 6)$ és $(6, 6)$ csúcsok által meghatározott téglalapot. Az ezen fekvő bal felső csúcsokhoz – kivéve az alsó oldalélt – csak ezen a kerítéselemen lévő csúcsok közül választhatunk jobb alsót, tehát csak a $6 \leq x \leq 8$ értékek jöhetnek számításba. Ez éppen az adott kerítéselem két vége, tehát ekkor semmilyen X tengely irányú keresésre nincs szükség.

Gondoljuk tovább a dolgot. Ha az előbbi kerítésrészre eső bal felső csúcsokkal alkotott téglalapokat megszámoztuk, akkor gyakorlatilag elhagyhatjuk ezt a részét a kerítésnek, hiszen jobb alsó csúcsként is megszámoztuk minden pontját. Amennyiben további, hasonlóan kiemelkedő részek vannak a kerítésen, akkor azokban is számolhatunk. Így a példában a $(2, 4)$ és a D, E, F pontok által alkotott vagy az $RSTU$ téglalap esetében. Az alábbi ábrán satírozással jelöljük a szóban forgó kiemelkedéseket.

Ezeket a kerítésrészeket elhagyva ismét olyan kerítés keletkezik, amelynek vagy vannak kiemelkedései, vagy egyetlen téglalap az egész kerítés. Így a számolás folytatható pl. a $(6, 3)$, N, M , $(6, 4)$ téglalappal. Amennyiben lépésről-lépésre minden kiemelkedést a számolás után elhagyunk, akkor végül egy téglalap marad, amivel készen is vagyunk. A megoldáshoz tehát csak arra van szükség, hogy minél egyszerűbben meghatározzuk a kiemelkedéseket.

5. feladat: Gondolkozzunk olyan algoritmuson, ami az adatok alapján végigmegy a kiemelkedéseken és megszámozza azokat a téglalapokat, amelyek bal felső csúcsa ezeken található.

A cikk folytatásában választ adunk az 5. feladatra és hatékony algoritmust készítünk a versenyen kitűzött problémához. Természetesen a leírt gondolatmeneten kívül más ötlet alapján is lehet megoldást készíteni. Az utóbbi évek CEOI feladatai szerepelnek a <http://mester.inf.elte.hu> adatbázisában, így programunk helyességét és hatékonyságát ellenőrizhetjük a segítségével.

Schmieder László